

Minä ja Israel

**Reijo "Renu" Moilasen tarina- kiehtova
tarina vauvasta vaariin**

Elia Moilanen

Eene Voutilainen

Aarne Voutilainen

Minttu Moilanen

Lilja Moilanen

Sisältö

Esipuhe

Osa 1

Matkakertomus 2013

Matkakertomus 2016

Kuvia

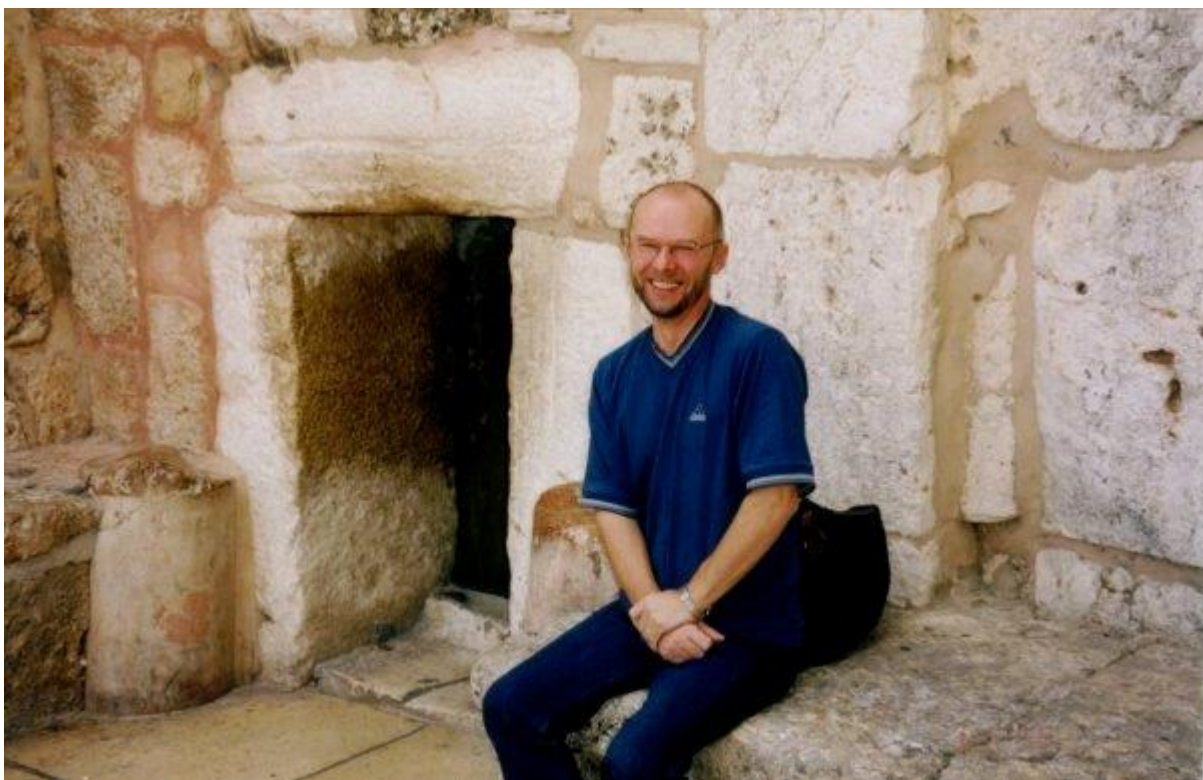
Daven matkaopas

Nippelitietoa

Omistettu juuri sinulle

Esipuhe

Saavuın Israeliin ensimmäisen kerran vuoden 1985 hiihtolomalla. Ryhmänjohtajana oli Jukka Paarma, josta tuli myöhemmin arkkipiispa. Ryhmässä oli noin 16 matkustajaa.

Kuva vuodelta 2011.

Kävin kahdessa kaupungissa, Jerusalemissa ja Eilatissa. Muistan vieläkin ensimmäisen hotellin nimen, joka oli Holy Land East. Eilatin hotelli tuhoutui myöhemmin maanjäristyksessä.

Tämä ensimmäinen matka kiehtoi minua todella paljon, joten tiesin että jonakin päivänä tulisin vielä takaisin.

Osa 1

Ensimmäinen matkani kiehtoi minua niin paljon, että minun oli pakko päästä sinne uudestaan. Kävin Israelissa vuosina 1985, 1988–2019 ja 2022–2023. Vuosina 2020 ja 2021 matka jäi väliin koronapandemian takia ja vuonna 2024 Hamasin hyökkäyksen takia. Vuonna 2023 olin siellä lapsenlapsieni kanssa juuri paria viikkoa ennen sodan alkua. Vuonna 1991 lähdin Israeliin heti Persianlahden sodan päättyttyä.

Kuva Kapernaumista.

Tästä alkaa...

...Matkakertomusta Israelista 7.-15.4.2013

Tervetuloa seuraamaan matkaamme Israelissa, päivä päivältä.

Kuvat ovat joko Pertti Kakkosen tai Eeva Toivarin.

Seitsemäs matkapäivä eli sunnuntai 14.4.

Meidät vietiin ostoksille Tiberiakseen, laivareissulle sekä Golanille.

Laivan kapteeni ja Dave tanssivat.

Esimerkkinsä innosti myös muita.

Olemme paljon Syyriasta kuulleet ja sinne katselimme.

Matkaa Syyriaan täältä noin kaksi kilometriä.

Kuudes päivä eli lauantai 13.4. oli kävimme Autuuksien vuorella ja Kapernaumissa ...
muun muassa. Tässä meille kerrottiin vuorisaarnasta.

Autuoksien vuoren kirkko- täällä laulumme soi kauniisti.

Tässä on uusi Kapernaumin kirkko. Lieneekö sen alla Pietarin anopin talo?

Sama kirkko sisältä.

Viides matkapäivä eli perjantai 12.4. matkalla Jerusalemissa Kfar Saban kautta Akkoon, Karmelille ja Nasaretiin ja lopulta näköalapaikan kautta Galileaan, hotelliimme Magan.

Kävimme myös Bahai-uskonnon keskuksessa. Siitä löytyy kuva seuraavalta sivulta.

Bahai-uskonnon maailmankeskus on Haifassa.

Kuva samasta paikkaa, mutta näkymä Haifan keskusta.

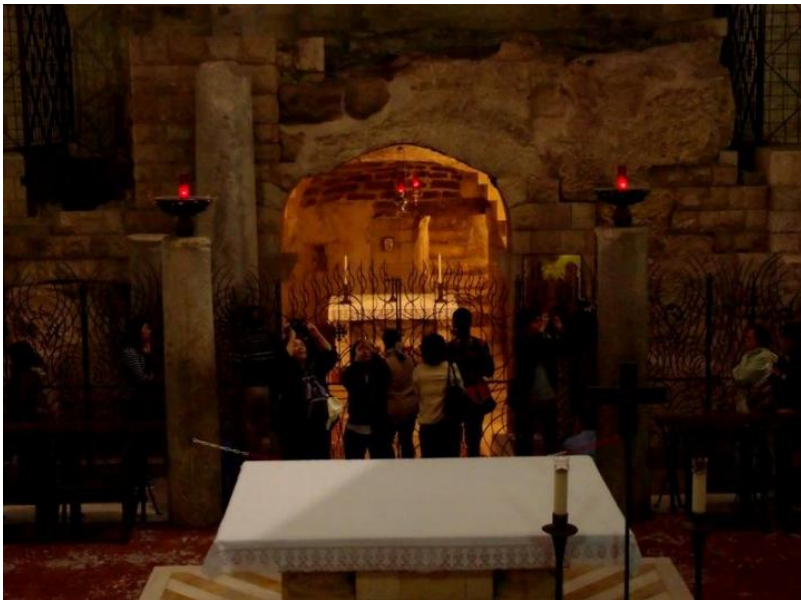
Suomenjuutalainen oppaamme Dave on parasta laatuaan. Yllä jälleen yksi esimerkki

Daven matkojen erikoisuuksista – ei tällaisia lettuja muualta saa. Lounastimme Karmelin juurella druusimamman maukkaita lettuja.

Kirkko Karmelilla. Luimme Raamatusta Elian ja Baalin profeettojen taistelusta.

Nasaretissa kävimme Marian ilmestyksen

kirkossa. Katsomme luolaan, jossa voisi olla Marian ja Joosefin koti.

Jeesuksen ajan hauta Galileassa.

Näköalaa Gennesaretille – kuva on hyvä mutta maisema oli vielä kauniimpi omin silmin katseltuna. Silti kokenutkin matkaja katsoi taakseen ja näki lammasmaan... Hymyilin itselleni myöhemmin hotellilla.

Neljäs matkapäivä eli torstai 11.4.

Ensin kävelleen vanhaan kaupunkiin. Sitten kävelyä vanhassa kaupungissa. Sitten kävelleen Puutarhahaudalle. Ehtoolliskirkko ja Daven autolla Vainojen museoon eli Jad Vashemiin. Illalla ruokailua hotellin naapurissa.

Aamulla lähdimme kävelleen kohti vanhaa kaupunkia.

Tätä kuvaa kannattaa katsoa tarkemminkin. Siinä kohtaavat monet erilaiset asiat.

Jaffakadulta johti uusi kävelykatu Jaffaportille. Paljon hienoja kauppoja.

Näimme monta Bar Mitzva juhlaa. Tässä olemme Vanhankaupungin Juutalaiskorttelissa.

Lähestymme Länsimuuria.

Puutarhahaudalla.

Kolmas matkapäivä eli keskiviikko 10.4. Aamulla lähdimme hotellistamme ja suuntasimme kohti Jerikoa ja Jerusalemia. Ensimmäinen pysähdyspaikka oli Ahavan tehdas, josta ostimme – kuka osti – kuka ei – rasvoja ja muuta matkamuistoa.

Sitten aloitimme nousun kohti Jerusalemia. Pysähdyimme Elian luostarille.

Katseltuamme sitä aikamme palasimme takaisin Jerikoon ja menimme kastepaikalle, jossa totesimme veden olleen tammikuulla hyvin korkealla. Katso merkki vedestä Helenan pään yläpuolella.

Näimme kasteen Jordanilla. Vastapäisellä rannalla oli Jordanian puolen matkailijoita.

Mitenköhän terveellistä Jordanissa uiminen on? Näyttää melko saastuneelta.

Tulimme hyvissä ajoin Jerusalemiin. Käytyämme Öllyvuorella ja Getsemanessa.

Siirryimme Betlehemiin jossa lauloimme Jeesuksen syntymäluolassa yhteisen jouluvirren.

Massadalla ja Kuolleella merellä.

Tiistaina 9.4. nousimme kaikki kävellen Massadan vuorilinnoitukselle roomalaisten rakentamaa maavallia. Hieno suoritus meiltä kaikilta, erityiset ihailut Kirstille ja Maurille. He näyttivät meille nuoremmille mallia.

Yllä olevassa kuvassa ihmetellään Herodeksen rakennuttamaa palatsia. Olemme palatsin pienoismallin äärellä. Seuraavassa kuvassa kiipeämmekin jo alas.

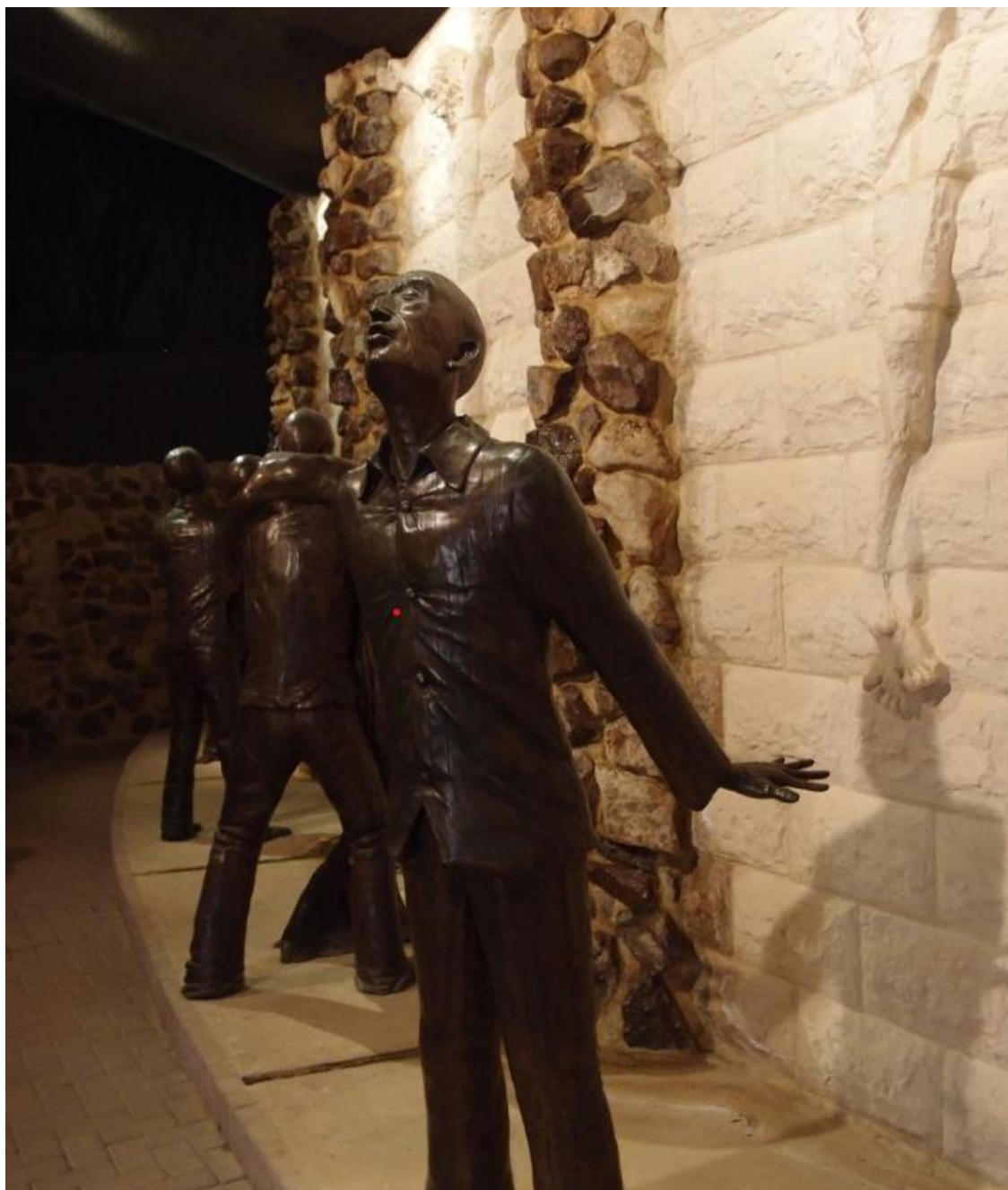

Massadan kiipeilyn jälkeen pääsimme leppäilemään Kuolleen meren hienoon hotelliin. Tämä kuva on otettu hotellin parvekkeelta uima-altaalle. Sitten olimme Tel Avivissa ja seurassimme Holokaustin muistopäivän tapahtumia. Päivä alkoi yleisellä hälytyssireenien soitolla ja kaiken liikenteen pysähtymisellä hetkeksi.

Ennen Beduiniikylään saapumista tutustuimme Fountain of tearsiin. Se oli puhutteleva taideteos. Siinä käyvät keskustelua Jeesuksen kärsiminen ja kuolema sekä juutalaisten kokema Holokausti.

Illalla olimme jo Beduiinikylässä, jossa majoituimme viehättävissä majoissa. Ensin tutustuimme beduiinielämään, ja nautimme maittavan päivällisen.

Matkakertomuksen loppu, seuraava kertomus alkaa näillä näppäimillä...

Toinen matkakertomus Israelista 20.-29.3.2016

Tässä matkakertomuksessa minä olen vain ”sivuosassa”. Olin siis matkanjohtajana, ja tämän tekstin on kirjoittanut hyvä ystäväni Maija-Liisa Kasanen ja kuvat ovat Matti Kasasen taidonnäytteitä. Nauttikaa!

Laulun sanat tulivat mieleen, kun laskeuduimme Turkish Airlinesin koneella kevään vihreänä ja kukkivana loistavaan Israelin Tel Aviviin. Vastassamme Ben Gurionin lentokentällä oli oppaamme ja pikkubussimme kuljettaja Dave Hasenson, jonka asiantuntevalla opastuksella saimme kohdata Pyhän maan ja sen suurenmoisen historian.

Tällä matkalla minä olin siis matkanjohtajana ja oppaana olivat Dave ja Mauri.

Daven pikkubussilla matkaan!

Ajoimme ensin Jaffan (=Joppe) Pietarin kirkon kukkulalle, josta oli laaja näköala Välimerelle ja Tel Avivin kaupunkiin. Nimi Tel Aviv tarkoittaa kevään kukkulaa ja olimme siis aivan oikeaan aikaan täältä kukkulalta sitä katselemassa. Jaffan kukkulan juurella näimme ohia ajaessamme nahkuri Simonin talon, jonka katolla apostoli Pietari sai siellä vieraillessaan näyn, josta kerrotaan Apostolien tekojen 10:ssä luvussa. Näyssä Pietarin eteen lasketaan vaate, jolla on kaikenlaisia epäpuhtaita eli kosherin vastaisia ruokia. Pietari kieltäytyi syömästä ruokia ja silloin hän kuuli äänen, joka sanoi: ”Minkä Jumala on puhdistanut, sitä älä sinä sano epäpuhtaaksi.” Pietari noudetaan sitten Kesareaan tapaamaan sadanpää-miestä nimeltään Cornelius ja hän saa siellä todistaa näkynsä pohjalta kansalla. Cornelius oli lähettänyt noutamaan Pietaria luokseen sen jälkeen, kun Jumalan enkeli oli ilmestynyt hänelle ja sanonut: ”Lähetä nyt miehiä Joppeen noutamaan tänne Simon, jota kutsutaan myös Pietariksi. Hän asuu Simon-nimisen nahkurin luona, jonka talo on meren rannalla.” Matkallamme Haifaan näimme Kesareaan kääntyvän tien. Siellä oli roomalaisaikana sotilaslegioona, jonka sadanpäämies edellä mainittu Cornelius oli.

Yli kahden miljoonan asukkaan (ympäristön kaupungit mukaan lukien) Tel Aviv on aikoinaan syntynyt juutalaisten muutettua alueelle perustamaan turkkilaisten valtausajalla uutta Israelia. Nykyään Tel Aviv on nuorekas, vireä talous- ja teollisuuskeskus. Haifa, jonne illaksi saavuimme, on puolestaan öljyteollisuus- ja satamakaupunki. Hotellimme Colony oli pieni, siisti boutique –hotelli.

Haifassa asuu nykyään paljon Venäjältä tulleita juutalaisia, jotka useat insinööreinä työskentelevät teollisuuden palveluksessa. Haifassa on myös paljon arabeja ja kaupungissa on aloitettu projekteja, joilla autetaan eri kansanosia lähentymään toisiaan. Haifassa on Bahai -uskonnon keskus, jonka upeita iltavalvoja saimme hotelliin ajaessamme ihailta. Aamulla pääsimme katselemaan keskusta ja Haifan kaupunkia ylhäältä päin kukkulalta. Emme kuitenkaan menneet upeaan puutarhaan, sillä sinne oli pääsymaksu.

Maanantai 21.3.2016

Tänään ajamme aamulla Akkoon, joka sijaitsee meren rannalla. Akkon vanha kaupunki on kapeiden ja sokkeloisten katujen ja basaareiden kaupunki. Kurkunleikkaajan palatsin ja moskeijan aukiolla saamme Davelta luennon kaupungin historiasta. Akkon vanhan kaupungin alueella olevassa, aikoinaan brittihallinnon ylläpitämässä vankilassa oli 1940-luvulla vangittuina aktivisteja, jotka ajoivat Israelin itsenäistymistä juutalaisvaltiona ja siellä toimeenpantiin palestiinalaisten ja juutalaisten kuolemantuomioita hirttämällä, syytettyinä aseellisesta toiminnastaan. Vuosina 1947–1948 juutalaiset aktivistit vapauttivat juutalaisia vankitovereitaan ko. vankilasta ja tästä kerrotaan myös kirjassa ja elokuvassa nimeltään Exodus. Kaupunki on Unescon maailmanperintökohde ja siellä asuu nykyään enimmäkseen arabiväestöä.

Akkosta ajoimme drusikylään ja menimme 78 –vuotiaan drusimiehen kahvilaan nauttimaan kahvista ja pitaleivästä, jonka mies valmisti ulkona kuumalla kupperalla levyllä. Ohuelle ohukaismaiselle leivälle voideltiin jogurttia ja hyvän maun antanutta Za'tar yrttimausteseosta. Tämä mies oli entinen Israelin valtion sotilas, joka oli käynyt maan itsenäisyssodat ja oli siitä ylpeä.

Druusien uskonnollinen perinne on erottanut heitä satojen vuosien ajan alueen muslimivaltaväestöstä. Druusilaisuus kehittyi islamin ismaililaisesta suuntauksesta omaksi uskonnokseen 1000-luvulla. Druusit eivät tee lähetystyötä, eivätkä hyväksy käänynnäisiä drusilaisuuteen tai kääntymistä drusilaisuudesta muihin uskontoihin. (Wikipedia)

Saimme kysellä drusimieheltä heidän uskonnostaan ja kaikesta siihen liittyvästä. Mies kertoi, että drusiksi ei voi kääntyä vaan siihen synnyttään, avioliitto on sallittu vain toisen

druusin kanssa ja avioliitot ovat yleensä sovittuja eli sukujen kesken järjestettyjä.

Mielenkiintoinen tapaaminen ja olemme tyytyväisiä tähän vierailuun.

Israel 20.-29.3.2016

Teksti: Maija-Liisa Kasanen

Kuvat: Matti Kasanen

Sunnuntai 20.3.2016

Laulun sanat tulivat mieleen, kun laskeuduimme Turkish Airlinesin koneella kevään vihreänä ja kukkivana loistavaan Israelin Tel Aviviin. Vastassamme Ben Gurionin lentokentällä oli oppaamme ja pikkubussimme kuljettaja Dave Hasenson, jonka asiantuntevalla opastuksella saimme kohdata Pyhän maan ja sen suurenmoisen historian.

Daven pikkubussilla matkaan

Matkanjohtajamme Reijo, oppaamme Dave ja Mauri

Ajoimme ensin Jaffan (=Joppe) Pietarin kirkon kukkulalle, josta oli laaja näköala Välimerelle ja Tel Avivin kaupunkiin. Nimi Tel Aviv tarkoittaa kevään kukkulaa ja

olimme siis aivan oikeaan aikaan täältä kukkulalta sitä katselemassa. Jaffan kukkulan juurella näimme ohi ajaessamme nahkuri Simonin talon, jonka katolla apostoli Pietari sai siellä vieraillessaan näyn, josta kerrotaan Apostolien tekojen luvussa 10. Näyssä Pietarin eteen lasketaan vaate, jolla on kaikenlaisia epäpuhtaita eli kosherin vastaisia ruokia. Pietari kieltäytyi syömästä ruokia ja silloin hän kuuli äänen, joka sanoi: ”Minkä Jumala on puhdistanut, sitä älä sinä sano epäpuhtaaksi.” Pietari noudetaan sitten Kesareaan tapaamaan sadanpää-miestä nimeltään Cornelius ja hän saa siellä todistaa näkynsä pohjalta kansalla. Cornelius oli lähettänyt noutamaan Pietaria luokseen sen jälkeen, kun Jumalan enkeli oli ilmestynyt hänelle ja sanonut: ”Lähetä nyt miehiä Joppeen noutamaan tänne Simon, jota kutsutaan myös Pietariksi. Hän asuu Simon-nimisen nahkurin luona, jonka talo on meren rannalla.” Matkallamme Haifaan näimme Kesareaan kääntyvän tien. Siellä oli roomalaisaikana sotilaslegioona, jonka sadanpäämies edellä mainittu Cornelius oli.

Yli kahden miljoonan asukkaan (ympäristön kaupungit mukaan lukien) Tel Aviv on aikoinaan syntynyt juutalaisten muutettua alueelle perustamaan turkkilaisten valtausajalla uutta Israelia. Nykyään Tel Aviv on nuorekas, vireä talous- ja teollisuuskeskus. Haifa, jonne illaksi saavuimme, on puolestaan öljyteollisuus- ja satamakaupunki. Hotellimme Colony oli pieni, siisti boutique –hotelli.

Haifassa asuu nykyään paljon Venäjältä tulleita juutalaisia, jotka useat insinööreinä työskentelevät teollisuuden palveluksessa. Haifassa on myös paljon arabeja ja kaupungissa on aloitettu projekteja, joilla autetaan eri kansanosia lähentymään toisiaan.

Haifassa on Bahai -uskonnon keskus, jonka upeita iltavaloja saimme hotelliin ajaessamme ihailta. Aamulla pääsimme katselemaan keskusta ja Haifan kaupunkia ylhäältä päin kukkulalta. Emme kuitenkaan menneet upeaan puutarhaan, sillä sinne oli pääsymaksu.

Maanantai 21.3.2016

Tänään ajamme aamulla Akkoon, joka sijaitsee meren rannalla. Akkon vanha kaupunki on kapeiden ja sokkeloisten katujen ja basaareiden kaupunki. Kurkunleikkaajan palatsin ja moskeijan aukiolla saamme Davelta luennon kaupungin historiasta. Akkon vanhan kaupungin alueella olevassa, aikoinaan brittihallinnon ylläpitämässä vankilassa oli 1940-luvulla vangittuina aktivisteja, jotka ajoivat Israelin itsenäistymistä juutalaisvaltiona ja siellä toimeenpantiin palestiinalaisten ja juutalaisten kuolemantuomioita hirttämällä, syytettyinä aseellisesta toiminnastaan. Vuosina 1947-1948 juutalaiset aktivistit vapauttivat juutalaisia vankitovereitaan ko. vankilasta ja tästä kerrotaan myös kirjassa ja elokuvassa

nimeltään Exodus. Kaupunki on Unescon maailmanperintökohde ja siellä asuu nykyään enimmäkseen arabiväestöä.

Akkosta ajoimme druusikylään ja menimme 78 –vuotiaan druusimiehen kahvilaan nauttimaan kahvista ja pitaleivästä, jonka mies valmisti ulkona kuumalla kuperalla levyllä. Ohuelle ohukaismaiselle leivälle voideltiin jogurttia ja hyvän maun antanutta Za'tar yrttimausteseosta. Tämä mies oli entinen Israelin valtion sotilas, joka oli käynyt maan itsenäisyysodot ja oli siitä ylpeä.

Druusien uskonnollinen perinne on erottanut heitä satojen vuosien ajan alueen muslimiväestöstä. Druusilaisuus kehittyi islamin ismaililaisesta suuntauksesta omaksi uskonnokseen 1000-luvulla. Druusit eivät tee lähetystyötä, eivätkä hyväksy käännäisiä druusilaisuuteen tai kääntymistä druusilaisuudesta muihin uskontoihin. (Wikipedia)

Saimme kysellä druusimieheltä heidän uskonnostaan ja kaikesta siihen liittyvästä. Mies kertoi, että druusiksi ei voi kääntyä vaan siihen synnyttään, avioliitto on sallittu vain toisen

druusin kanssa ja avioliitot ovat yleensä sovittuja eli sukujen kesken järjestettyjä.

Mielenkiintoinen tapaaminen ja olimme tyytyväisiä tähän vierailuun.

Raamatusta 1. Kuninkaiden kirjassa luvussa 18 kerrotaan Karmel -vuoresta ja siitä kuinka Elia sai siellä kohdata ja voittaa Baalin profeetat. Vuorelle on rakennettu karmeliittamunkkien luostari ja kappeli, jonka katolla oli näköalatasanne. Täältä näkyi kaikkialle Israeliin Välimereltä Haifan lahdelta aina Golanin kukkuloille saakka. Selkeällä säällä näkyy lumihuippuiselle Hermon –vuorelle asti. Karmelin itäpuolella levittäytyy Jisreelin tasanko eli Harmageddonin laakso. (Ilm. 16:16)

Ajomatkallamme näimme Nainin kylään vievän tienhaaran ja Dave kertoi meille, että kylässä on edelleen enemmistö kristittyjä. Herättihän Jeesus aikoinaan kylässä lesken ainoan pojan kuolleista. Seuraavaksi vierailemme Moshav Kinneretissä, jossa on mielenkiintoinen maustekauppa. Kaupan nimi tosin on ”Taateli kylässä” ja sen pääasiallinen artikkeli ovat eri tavoin valmistetut taatelit. Kauppa oli oikea aarreaitta ja saimme maistella taatelsiirappia, taatelihilloa ja kuivattuja pehmeän makeita taateleita. Ostoskorit täyttyivät monista ihanista mausteista, yrttimaustesekoituksista, taateleista, siirapeista jne. Paikan omistajaperhe oli aikoinaan saapunut paikalle uudisraivaajien mukana ja suosta raivannut ja perustanut tilan, johon istutti taatelipalmuja. Omistajaperheen jälkeläisiä oleva rouva kertoi meille mielenkiintoisen seikan siitä, kuinka hänen esivanhempiansa luokse tuli kerran pariskunta, joka halusi vuokrata heiltä asunnon

sillä ehdolla, että he saisivat ostaa myös maitoa. Perhe osti lehmän, mutta se kuoli kuumuuteen sitä tilalle kuljetettaessa. Osti sitten toisen lehmän, joka osoittautui huonoksi ja lopulta vuokralaiset ostivat perheelle lehmän. Mielenkiintoiseksi tämän kertomuksen tekee se, että kyseinen vuokralaisena ollut pariskunta oli Aapeli Saarisalo (22.6.1896-11.6.1986) ja hänen vaimonsa Riitta. He saivat ensimmäisen lapsensa täällä ollessaan. Aapeli Saarisalo oli arkeologi, kirjailija, filosofian kunniatohtori ja teologian tohtori. Tämän israelilaissuvun ja Saarisalon suvun kesken on lämmin ystävyys, ja he ovat yhteydessä toisiinsa vielä tänäänkin.

Tien viereltä löytyi kalliohauta, samalainen joka Jeesuksella oli.

Tiistai 22.3.2016

Aamusta varhain lähdemme risteilylle Gennesaretille, jossa saamme havaintoesityksen siitä kuinka Jeesuksen aikana järvellä kalastettiin heittoverkoilla. Ensin kuitenkin laivalla nostettiin salkoon Suomen lippu ja lauloimme Maammelaulun. Puisella suurella veneellä tanssimme piirissä Horaa ja nautimme näköaloista.

Bussillamme ajoimme jossain vaiheessa Migdalin (Magdala) kylän ohitse ja kävimme siellä huoltoaseman kahvilassa pienellä purtavalla. Migdal on siis nimensä mukaisesti

Maria Magdaleenan kotikylä. Näimme myös ohi ajaessamme Korasinin kylän rauniot eli toisen Jeesuksen Raamatussa mainitseman ”voi” –sanon (Matt. 11:20–24) kaupungeista. Toinen näistä kaupungeista oli Betsaida.

Seuraavaksi ajoimme Autuuksien vuorelle, jossa Jeesus piti vuorisaaunan. Lauoimme Autuuksien vuoren kirkossa ”Maa on niin kaunis”. Sitten menimme Domus Galilean katoliseen keskukseseen. Keskuksessa nuori puolalainen mies opasti meille kierroksen ja kertoi keskuksen toiminnasta. Keskuksen tehtävä on lähentää roomalaiskatolisia ja juutalaisia lähemmäksi toisiaan. Tämä oli todella hämmentävä paikka komeudessaan ja suuruudessaan ja varmasti myös kalleudessaan.

Seuraava kohteemme on Tabha, Pietarin kalasatama, jossa on roomalaiskatolisten ylläpitämä kirkko ja puistoalue.

Autuoksien vuorella

Sieltä menimme Kapernaumin kaupungin rauniokaivauksille, jossa Raamatun mukaan Jeesus asui ainakin jonkin aikaa, opetti siellä synagogassa ja teki Raamatussa mainittuja ihmetekoja. Kapernaum oli myös Jeesuksen opetuslasten Pietarin, Jaakobin, Johanneksen ja Andreaksen kotipaikka.

Keskiviikko 23.3.2016

Tänään on kaunis ja aurinkoinen aamu. Ajamme ensin Safedin taiteilijakaupunkiin, jossa on asunut ja opettanut Vitebskistä Valkovenäjältä kotoisin ollut taiteilija Marc Chagall. Hänen sukunsa on lahjoittanut joitakin teoksia myytäväksi tämän kaupungin hyväksi. Kaupungissa asuu ortodoksijuutalaisia ja Kabbalaa uskontonaan harjoittavia ihmisiä. Kaupunkikuva onkin varsin mielenkiintoinen erilaisine hahmoineen ja pukeutumistyylineen.

”Kabbala on juutalainen mystinen traditio, jota kehitettiin keskiajalla Euroopassa, ja joka elää edelleen. Kabbala on Tooran mystistä tulkintaa. Kabbalaan kuuluu muun muassa lukujen ja geometrian mystiikkaa. Kabbalan harjoittajat uskovat saavansa salattua tietoa tai keinoja päästä paratiisiin ohi erilaisten vartijoiden ja ovien. Kabbala tulee heprealaisesta sanasta kibl, joka merkitsee antaa eli jättää tietona, niin että kabbala sanatarkasti merkitsee perintötietoa, traditiota, joka kulkee suusta korvaan salaisena tietona ” Wikipedia.

Tämä kaikki edellä mainittu näkyi myös tauluissa, joita tämän uskontonaan harjoittaneet taiteilijat olivat tehneet – erikoisia ja mystisiä tauluja täynnä symboliikkaa.

Saimme aina kysellä Davelta mieltämme askarruttavista asioista ja täällä saimme antiikkikaupassa kysyä oven pielissä näkemistämme pienistä koteloista, Mezuzah´sta, joita juutalaiset koskettavat sisälle mennessään. Mezuzah on pieni raamatunlausekotelo, johon laitetaan taiteltu paperi, johon lause on kirjoitettu. Kotelo voi olla monesta eri materiaalista, hopeasta, puusta, muovista keramiikasta jne. Mezuzah'ista on maininta 5. Mooseksen kirjassa. Näimme myös hopealla koristellun Soofarin eli oinaan sarven, johon puhalletaan ja siitä lähtee mukkea ääni.

Safedin kaupungissa

Hulan laaksossa kävelimme kansallispuistossa katselemassa nutrioita, kissakaloja, hopeakarppeja, kilpikonnia ja erilaisia lintuja kuten nokikanoja, pelikaaneja, merimetsoja ja sorsia. Täällä levähtää keväisin suuri määrä muuttolintuja matkallaan pohjoiseen. Nyt suurin muutto on jo ohitse.

Ajoimme pitkin Damaskoksen tietä, samaa, jolla Paavali sai Raamatun mukaan kohdata Jeesuksen ja kääntyi kristityksi. Seuraavaksi tulimme Golanin ylängölle, jossa ensin Katzrinin kylässä nautimme kahvit ja voileivät. Nousimme ylös 1000 metrin korkeuteen lähelle Syyrian rajaa ja saimme katsella Kunitran kylää toisella puolen rajaa. Tätä kylää Isisiä kannattavat joukot havittelevat itselleen, onhan se niin lähellä Israelia. Rajalla oli korkea, todella hyvin vartioitu aita.

Torstai 24.3.2016

Tänään lähdemme Tiberiaksesta ja ajamme Nasaretiin Marian ilmestyksen kirkkoon. Kirkossa on upeat mosaiikkikuvat jo ulkona ja myös kirkon seinillä. Eri maiden katoliset kirkot ovat lahjoittaneet nämä mosaiikit, jopa Japanista oli kuva Mariasta ja Jeesuslapsesta, joilla molemmilla oli aasialaiset kasvonpiirteet. Kirkon alla on ilmestyksen luola eli paikka, jossa uskotaan Marian saaneet enkeliltä ilmoituksen raskaudestaan ja Jeesuksen syntymästä. Toisessa kerroksessa on myös kirkkosali ja mosaiikkikuvat seinillä. Meillä oli yllättävä mahdollisuus päästä käymään Bet Arye –nimisessä siirtokunnassa Länsirannalla. Asutus on jo useamman vuoden ikäinen eikä ole aatteellinen vaan turvallisuus -näkökohdilla rakennettu asutus. Tapasimme Usva Cohen -nimisen lappeenrantalaislähtöisen nuoren naisen, joka miehensä ja neljän suloisen lapsensa kanssa oli pari vuotta sitten muuttanut siirtokuntaan Suomesta.

Marian Ilmestyksen
kirkko

Näkynä siirtokunnasta Arabikylään.

Usva kertoi meille elämästä ja turvallisuudesta siirtokunnassa, lasten koulunkäynnistä jne. Koulu, jota pari lapsista jo kävi, on ns. sekularistinen koulu eikä siis tiukasti juutalainen. Täältä kukkulalla sijaitsevalta siirtokunnalta on hyvä näkymä arabikylään, josta käy ihmisiä siirtokunnassa töissä mm. puutarhureina. Joissakin siirtokunnissa on myös teollisuuslaitoksia, jotka työllistävät palestiinalaisia. He saavat Israelin valtion mukaista palkkaa ja ovat näin paremmin palkattuja kuin Länsirannalla työskentelevät maanmiehensä. Usva kertoi myös, että länsimaiden boikotoidessa Länsirannalla valmistettuja tuotteita, me samalla vaikeutamme palestiinalaisten elämää, kun tehtaot lopettavat tai siirtävät toimintaansa Israelin puolelle. Näin oli käynyt myös tehtaalle, joka

Länsirannalla oli valmistanut Sodastream –tuotteita. Tehdas jouduttiin boikotoinnin takia siirtämään Negeviin ja paljon palestiinalaisia jäi työttömäksi.

Seuraavaksi menemme Juudean erämaassa sijaitsevaan Aradiin, jossa keskellä ei mitään, on rakennus, jota ylläpitävät evankeliset kristityt. Rakennuksen sisällä on seinille veistoksissa kuvattuna Jeesus seitsemänä eri hahmona ja Jeesuksen edessä on vastaavasti veistos keskitysleirivangista eli holokaustin uhrista. (=Jeesuksen seitsemän sanaa ristiltä + yhtymäkohta holokaustin uhrien kärsimyksiin ja tuskaan). Keskimmäisen Jeesus -hahmon käsivarteen on tatuoitu numero 1534, kuten keskitysleirivangeillakin oli ollut vankinumero. Taiteilija oli valinnut numeron sillä perusteella, että se kuvaa 6 miljoonaa holokaustin uhria ja 7 sanaa ristillä. Hän ei kuitenkaan siinä vaiheessa tiennyt, ennen kuin yksi paikalla vierailleista katsojista kertoi, että Markuksen evankeliumin 15. luvussa jakeessa 34 on sanat: ”Yhdeksännellä tunnilla Jeesus huusi kovalla äänellä: Elohi, Elohi, lema sabaktani? Se on käännettynä: Jumalani, Jumalani, miksi hylkäsit minut?”

Äärimmäisen tuskan huuto! Kuvien välissä seinällä kuusi kivipilaria kuvaa holokaustin uhrien määrää 6:tta miljoonaa juutalaista. Kuvat on veistänyt kanadalainen Rick Wienecke, joka parhaillaan Tennesseessä USA:ssa veistää samanlaista teosta Auschwitz – Birkenauin keskitysleirin liepeille. Teoksen nimi on ”Kyynelten lähde” (Fountain of the tears). Rick ja hänen vaimonsa Daphne ovat nyt Kanadassa, sillä keskitysleirin läheltä on ostettu 300 m2 maata, jonne rakennetaan paikka, johon teos tulee. Teoksen nimi tulee siitä, että pilareita pitkin valuu vesi kuin kyyneleet. Vesi on lopulta johdettu ulos kastelemaan kuutta oliivipuuta. Huoneen molemmissa päädyissä on vielä vaikuttavat teokset, toinen Getsemanessa verta hikoileva Jeesus, joka rukoilee ylös kohotetussa kädessään

kärsimyksen malja sekä toisessa päädyssä keskitysleirin polttouunissa oleva pieni lapsi, jonka käsi ojentuu uunin luukun lävitse sekä lopulta maasta kohoava Jeesus, joka nousee maasta syleillen holokaustin uhria. Tuskat ja kärsimykset ovat ohitse (Jer 9:1) Kiirastorstai sopi hyvin tämän teoksen aiheeseen.

Pääset katsomaan Youtubesta Fountain of Tears- videon, joka on YouTube kanavallani.

Kerron kanavastani myöhemmin, ja sieltä pystyt näkemään ottamiani videoita Israelista.

Isaelissa oli parhaillaan menossa Purim –juhla, jota vietetään Esterin muistoksi. Esterin kirja eli Megila on juutalaisen purim-juhlan perusta, ja sen koko teksti luetaan ääneen kahdesti juhlan aikana. Juhla oli eri kaupungeissa eri aikaan ja näimme useassa kaupungissa prinsessoiksi puettuja tyttöjä ja erilaisissa naamiaisasuissa poikia ja aikuisia.

Illaksi menimme Beduiini -hotelliin, jonka yhdessä teltassa beduiinimies kertoi meille kulttuuristaan. Hotellihuoneet olivat ihan siistejä parakkeja.

Pitkäperjantai 25.3.2016

Jätimme beduiinihotellin ja ajoimme Masadan linnoitusvuorelle. Nousimme polkua pitkin noin 20 min ylös ja tutkimme palatsin raunioita. Olimme täällä viimeksi 1990 –luvulla ja silloin restaurointi ei vielä ollut näin valmista. Nyt pääsimme esim. Herodeksen pohjoiselle palatsille, joka oli varsin hyvin restauroitu seinämaalauksineen ja pylväineen. Sinne piti mennä päätähuimaavia portaita pitkin vuoren seinämää ja näköalat olivat upeat. Palatsi oli aikoinaan kolmeen tasoon rakennettu ja historian mukaan vainoharhainen Herodes ei sinne lopulta koskaan tullut.

Alas kapusimme pitkin käärmeolkua samalta sivulta kuin vuorelle nouseva kaapelihiisi. Alastulo oli vaikeampaa kuin vuorelle nousu ja kesti meiltä parin pysähdyksen kanssa n. 55 min. Sää on suosinut meitä ja oli niin lämmin päivä, että vesipullo tuli todella tarpeeseen. Alhaalla meitä odottivat seurueesta ne, jotka eivät olleet lähteneet vuorelle ja kolme henkilöä, jota tulivat alas hissillä. Hieno reissu ja hieno päivä.

Seuraavaksi ajoimme Jordan –virralle Johanneksen kastepaikalle. Kasteella oli venäläisiä ortodokseja valkoisissa kaavuissa. Kastepaikan toisella rannalla melkein kädenojennuksen päässä oli Jordanian vastaava kastepaikka ja siellä vartioivat jordanialaiset sotilaat. Itse virta oli ruskeavetinen ja kapea eikä vastannut mielikuvaa Jordanista. Aikaisemmin keväällä virta tosin paisuu suureksi ja rannalla oli merkki mihin asti vesi voi korkeimmillaan nousta.

Jordanilta ajoimme Kuolleelle merelle, jossa halukkaat saivat kellua n. 33 prosenttisessa suolavedessä. Kuollut meri sijaitsee maailman alhaisimmalla maan kohdalla, sillä se on n. 408 m merenpinnan alapuolella. Uimapaikka oli paikallisten virkistyspaikka, sillä siellä oli jopa makean veden uima-altaat lapsille ja aikuisille, myymälä, ravintola, rantabaari ja nurmialue, jolla ihmiset ottivat aurinkoa, grillasivat ja aterioivat perheineen.

Kuolleelta mereltä lähdimme ajamaan ylös Jerusalemiä kohti. Tulo Jerusalemiin oli ikimuistoinen, sillä Dave laittoi ennen tunneliin tuloa soimaan Jerusalemiä ylistävää musiikkia ja hiljensi auton matkaa niin, että laulun loppuhuipennus sattui juuri sopivaan kohtaan, kun tunnelista tullessa eteen avautui huikea näkymä Jerusalemiin. Saavuimme Öljymäelle ja siellä Dave luki laulun säestyksellä Raamatusta otteita Jesajan kirjasta. Nostimme sapattiviinilasit Jerusalemiin ja lausuimme Daven perässä hepreankieliset Jerusalemiä ylistävät sanat sekä L'achaim.

Majoituimme Prima Park hotelliin, jossa oli kansojen kirjo samoin kuin olimme jo nähneet Tiberiaksen hotellissa. Olemme nähneet hotelleissa kansaa kaikkialta maailmasta, Filippiineiltä ja Kiinasta Etelä-Amerikan maihin ja Afrikkaan. Tuskin missään olemme tavanneet näin paljon kerralla erimaalaisia ihmisiä.

Aamiaisjonossa sain keskustella kiinalaisen oppaan kanssa, joka kuultuaan minun olevan Suomesta kertoi tuntevansa suomalaisia Jad Hasmonan kibbutseilla sekä tuntevansa Olavi Syvännön. Saimme muuten käväistä Yagurin kibbutzin alueella, kun matkakumppanimme halusi käydä katsomassa nuoruutensa työskentelypaikkaa. Matkassamme oli kolme henkilöä, jotka aikoinaan olivat työskennelleet vapaaehtoisina kibbutseilla. Nykyään kibbutsit ovat jo muuttuneet niin, että siellä työskentelevät voivat saada palkkaa, ennen työstä sai vain pientä taskurahaa ja muuten ruoka, pesulapalvelut ja muut olivat ilmaisia.

Pääsiäislauantai 26.3.2016

Lähdemme aamulla varhain puutarhahaudalle, jossa meillä on ehtoollispalvelus. Sitten matkamme käy tutustumaan Getsemanen puutarhaan ja siellä sijaitsevaan Kaikkien kansojen kirkkoon. Viehättävässä puutarhassa on todella vanhoja oliivi- eli öljypuita ja voi sielunsa silmin kuvitella sinne Jeesuksen rukoilemassa ja opetuslapset väsymyksestä nukahtaneina. Antonio Barluzzin suunnittelema Kaikkien kansojen kirkko on erikoinen ja sen sisällä vallitsee painostava hämärä, koska kirkon ikkunat eivät ole lasia vaan läpikuultavaa Alabasteri -kiveä. Näin se kertoo siitä kärsimyksestä, joka Jeesusta odotti heti Getsemanen jälkeen. Kirkossa on hienot maalaukset sekä lattiamosaiikit.

Getsemanen vanha Öljypuu

Puutarhahauta

Kaikkien kansojen kirkko

Seuraavaksi menimme Länsirannalle Betlehemiin. Ennen Länsirantaa Dave luovutti meidät palestiinalaiskristittyjen hoitoon toiseen bussiin. Oppaamme Sam oli ortodoksikristitty ja vei meidät ensin Paimenten kedolle (Shepherd's Park), jossa näimme paimenten asumisloulat sekä kirkon, jossa lauloimme "Maa on niin kaunis". Sitten Sam vei meidät syömään ja ostoksille ja sen jälkeen Jeesuksen syntymäkirkkoon, jossa näimme luolan, jossa Jeesus oli syntynyt. Menimme kurkistamaan myös Ortodoksikirkkoon, jossa

Sam oli kastettu ja vihitty avioliittoon.

Illan pimentyessä lähdimme Jaffa –portin luona sijaitsevaan Tower of David –museon sisäpihalle katsomaan "Night Spectacular" –valoshow`ta. Esitys oli upea kertomus Israelin historiasta.

Pääsiäissunnuntai 27.3.2016

Tänään lähdemme katsomaan Jerusalemin vanhaa kaupunkia. Menimme sisään Jaffa – portin turvatarkastuksen kautta ensin kristittyjen kortteliin ja sitten armenialaiskorttelin kapeille kujille. Armenialaiset ovat muuttaneet Jerusalemiin 1900 –luvun kansanmurhan jälkeen. Heitä pakeni silloin turkkilaisten vainoa joukoittain ympäri maailmaa.

Kävelimme Pyhän haudan kirkkoon, jossa oli meneillään katolinen pääsiäisen palvelus. Kirkko oli tupaten täynnä ja hiljaa hiivimme alttarin taakse kirkon takaosaan, josta pääsee Jeesuksen hautaan. Täälläkin oli aivan tukalan täyttä ja kuumaa, joten vain käväisimme sisällä. Täältä kirkon osasta pääsee myös armenialaisten ortodoksikirkkoon, jossa myös oli

meneillään jumalanpalvelus. Kirkolta kävelimme turvatarkastuksen kautta itkumuurille, jossa pääsimme käymään aivan muurilla asti, miehet omalla puolellaan ja naiset omallaan.

Itkumuurilta lähtee tunneli, joka seuraa Herodes suuren v. 19 eaa rakennuttamaa temppelin ulkomuuria. Dave vei meidät tunneleihin, jossa näimme suuria ulkomuurin ja pylväikköjen jäänteitä. Dave demonstroi meille pienoismallin avulla, miten alue ja temppeli oli aikoinaan rakennettu. Temppeli tuhoutui v. 70 juutalaissodan aikana Jerusalemin piirityksessä. Kun olimme samoilleet kapeat tunnelit, putkahdimme ulos Via Dolorosalle. Dave lähti hakemaan autoa ja me menimme turkkilaiselle kahville pieneen kahvilaan, jonka omistaja oli varmaan ikionnellinen näin suuresta asiakasmäärästä. Kävelimme kahvilasta Lanta -portille, josta Dave noukki meidät pikkubussiinsa. Nyt lähdimme Jad

Vashem - Vainojen museoon. Vaikuttava parituntinen kierros museossa sekä käynti lasten muistomerkillä.

Pääsiäismaanantai 28.3.2016

Tänään meillä on vapaapäivä ja saamme mennä tai tehdä mitä haluamme. Sää on tosin tänään niin kolea ja sateinen, että emme heti aamusta halua lähteä kaupungille. Lopulta sade hieman taukoaa ja lähdemme Matin kanssa hedelmätorille sekä katselemaan Jerusalemiä. Kun olemme kävelleet torille, on vielä pouta, mutta sieltä lähdettyämme alkaa sataa kaatamalla. Siksi pakenemme kahvilaan ja odottelemme sateen loppumista.

Kahvilasta poistuessamme ei taas sada, mutta hetken päästä sataa ja tuulee niin, että sateenvarjosta ei ole mitään hyötyä. Odottelemme hetken katoksen alla ja sitten jatkamme taas matkaa hotellille.

Illalla meillä on viimeinen päivällinen hotellilla, saamme Pyhiinvaeltajan todistukset ja sitten lentokentälle ja kotimatkalle. Ruuista täällä voi sanoa, että kosher -ruoka on todella maittavaa. Sekä aamiaisvalikoimat että päivällisen tarjonta on niin monipuolista, että kiloja tulee väkisinkin. No, ei se mitään, kotona sitten taas liikuntaa ja hieman vähemmän syömistä, niin eiköhän se siitä taas kilot karise. Joka aterialla on ollut suuri salaattipöytä, hummusta ja monenlaista lämmintä ruokaa sekä jälkiruokavalikoima.

Päivällä näimme hotellin ravintolassa paikallisten hyvin pukeutuneiden ja kauniiden ihmisten juhlivan erään 13 –vuotiaan pojan Bar Mitsva –juhlaa. Siellä musiikki soi ja pöytä oli koreana, vieraita paljon ja poika mustissa housuissa, valkoisessa paidassa, mirri kaulassa ja valkoinen kipa päässä. Mukava nähdä tämäkin.

Lentokentälle tultaessa Dave sanoi, että erilaisia turvatarkastuksia on varmaan 11 kpl ja osa niistä sellaisia, että emme niitä edes huomaa. Ennen kuin pääsimme edes lähelle Tel Avivin Ben Gurionin lentokentän terminaaleja, oli ensimmäinen tarkastuspiste. Seuraava oli ennen lähtöselvitystiskiä. Tässä meiltä kaikilta kyseltiin kuka oli pakannut matkalaukkumme, olivatko laukut olleet koko ajan näkyvissämme ja olimmeko vastaanottaneet keneltäkään mitään lahjoja. Dave ja Reijo olivat meitä opastaneet, että

kaikkiin kysymyksiin tulee vastata rehellisesti ja niin teimme. Lähtöselvityksen jälkeen oli turvatarkastus ja sen jälkeen vielä yksi tarkastuspiste ennen kuin pääsimme terminaaliin lähtöporteille. Turkish Airlinesin lento lähti ajallaan kohti Istanbulia ja perillä Istanbulissa oli neljän tunnin odotus ennen Helsinkiin lähtevää lentoa. Porukka oli aika väsynyttä valvottuaan koko yön ja osa kävikin nukkumaan erään tyhjän lähtöportin penkeille.

Matka oli ikimuistoinen ja täynnä erilaisia kokemuksia. Toivotamme Israelille ja Jerusalemitte shalom ja rukoilemme sille rauhaa.

Hatikva, Israelin kansallishymni (*Jatkuu seuraavalla sivulla*)

Kun Israelin lapset yössä kyynelten aamua kohti silmät nostavat. Ja polttavina kaipuut rinnan tuskaisen Siionin vuoren nähdä soisivat. Ah, taas tulta syttyy sydämiin, kun tää toivo mielen kirkastaa, Daavidin pyhään kotikaupunkiin viel' että riemuin saamme vaelttaa.

Kun ikimuurit, tornit, portit kertovat muinaisten aikain sankarkunnniaa, kun itkumuurin luona mielet hurskahat temppelin kaipuu kyyneleihin saa, Ah, taas tulta...

Kun Jordan rinteiltä kuohuu Hermonin, ken voisi estää vyörymästä sen? Kun hyväilee se rantaa Gennesaretin, polttavin kaipuin rinnan täyttäen, Ah, taas tulta...

Kun muukalaisna täällä sairas sydän lyö: kaukana siell'on lupausten maa! Vain kastehelmet taivaan kuin seppelvyö, sankarihautaa isäin koristaa. Ah, taas tulta...

On isäin pyhät muistot tomuun tallatut, Israel kantaa iestä vierasten, Jerusalemin muurit maahan murretut, Siionin tyttäret käy itkien, Ah, taas tulta...

Vaikk` hajallensa aivan kansa lyöty on, yhtehen meidät liitti rakkaus! Oi, eihän viha Herran liene loputon, koittava varmaan viel` on armahdus! Ah, taas tulta ...

Vuossatain takaa kuuluu ääni profeetan: ”Isien maahan tulkaa rientäen! Ei Juudan heimon toivo sammu ainian, ykskään, kun sykkää vielä sydän sen: Ah, taas tulta...

Hesekiel 44:1–2 Sitten hän vei minut takaisin pyhäkön ulommalle portille, sille, joka antoi itään päin; mutta se oli suljettu. Niin Herra sanoi minulle: "Tämä portti on oleva suljettuna: sitä ei saa avata, eikä kenkään saa käydä siitä sisälle, sillä Herra, Israelin Jumala, on käynyt siitä sisälle. Se on oleva suljettu."

Jeesuksen aikaan Kultainen portti oli käytössä ja siitä kuljettiin Temppeeliin. Raamattu kertoo, kuinka Jeesus saapui opetuslapsineen Öljymäelle ja lähetti opetuslapsia hakemaan aasin, jolla hän ratsasti kaupunkiin ihmisten iloitessa ja riemuitessa. Kaikkein lyhyin ja luonnollisin tie Öljymäeltä temppeeliin kulki Kultaisen portin kautta. Mark. 11:1 kertoo: "Ja hän kulki sisälle Jerusalemiin ja meni pyhäkköön."

Matkakertomuksen 2016 loppu

Tässä osassa on kuvia matkoiltani Israeliin, ole hyvä!

Jad Vashem, vainajien museo

Vanhan tunnelin portaita

Daven Matkaopas

Tässä osassa listaamme kymmenen parasta paikkaa, jossa Israelissa voi käydä.

10.

Tel Aviv

Tel Avivissa on todella paljon nähtävää. Suosittelen esimerkiksi Valkoista Kaupunkia, joka on esimerkiksi osa Unescon maailmanperintökohteita. Kaupungissa on myös vuonna 1965 valmistunut pilvenpiirtäjä Shalom Meir Tower. Kaupungissa on myös useita puistoja.

9.

Eilat

Eilat on kaupunki aivan Israelin eteläosassa. Se on Punaisenmeren rannalla ja ilmasto on hyvin lämmin. Kaupunkia ympäröivät hienot aavikkovuoret. Siellä voi myös uida delfiinien kanssa.

8. Jeriko

Jeriko on yksi maailman vanhimmista kaupungeista, ellei jopa vanhin. Parhaimmat paikat siellä ovat ehdottomasti Jerikon vanhakaupunki, ja Deir al-Quruntal luostari.

7. Masadan linnoitus

Masada on hyvin vanha linnoitus Juudean erämaassa, jonka on rakennuttanut kuningas Herodes ja jonka Roomalaiset valtasivat Juutalaisilta. Erittäin historiallinen paikka, jota suosittelen kaikille historiasta kiinnostuneille.

6. Kuollutmeri

Kuollutmeri on järvi, joka on saanut nimensä siitä, että siellä ei elä mitään, koska sen vesi on niin suolaista. Siellä voi esimerkiksi helposti kellua ja lukea vaikka kirjaa. Todella rentouttava paikka.

5. Genesaretinjärvi ja Galilea

Genesaretinjärvi on järvi Israelin koillisosassa. Sen rannalla on muun muassa viehättävä Tiberiaksen kaupunki, joka on erittäin kaunis.

4. Negevin autioma

Negevin autioma muodostaa koko Israelin eteläisen puolikkaan Tel Avivista ja Kuolleeltamereltä aina Eilatiin saakka. Siellä on tosihienoja maisemia ja paljon Kibbutseja joissa voi olla myös yötä.

3. Akko

Akko on yksi Israelin vanhimmista kaupungeista. Se toimi myös ristiretkeläisten tukikohtana. Osmanien valtakaudella rakennettu Sitadelli on puolestaan yksi parhaiten säilyneistä.

2. Betlehem

Betlehem on Israelin toiseksi paras matkakohde siksi, koska sillä on hyvin paljon historiaa.

Siellä on esimerkiksi Jeesuksen syntymäkirkko, hieno vanhakaupunki, ja paljon muuta.

Erittäin hyvä matkakohde.

1. Jerusalem

Jerusalem on Israelin pääkaupunki, ja on pääkaupunkitittelinsä ansainnut. Jerusalem on

Kristinuskon, Juutalaisuuden ja Islamin pyhä kaupunki. Jerusalemissa on kaikkea:

Vanhakaupunki, Via Dolorosa, Jad Vashem, Itkumuuri, Kalliomoskeija, Pyhän Haudan

Kirkko, ja Golgata. Lista riittäisi loputtomiin. Siellä on myös tosi hyvää ruokaa, ihan kuin

missä tahansa Lähi-Idän kaupungissa. Jerusalemissa on todella paljon nähtävää.

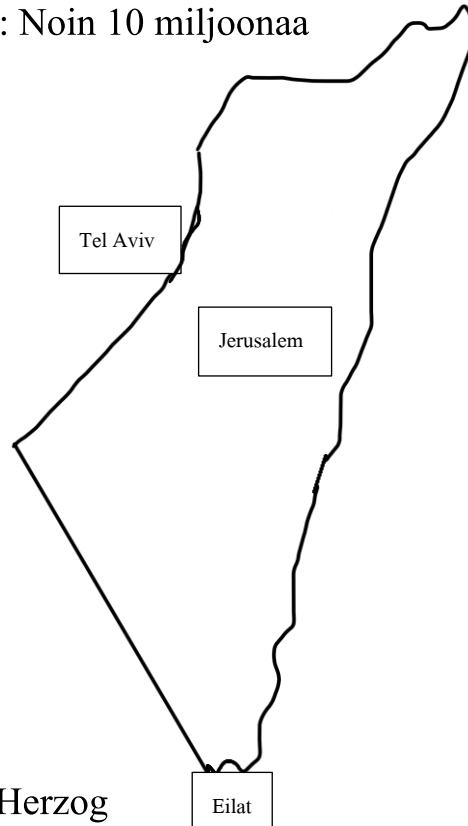
Muuta mainitseminen arvoista

- Haifa, jossa on Bahai uskonnon puutarha
- Jaffa, jossa on kaunis satama ja on tunnettu Suomessa appelsiineistaan
- Nasaret, joka oli uudessa testamentissa Marian ja Joosefin kotikaupunki

Nippelitietoa Israelista

Pinta-ala: 22 072 km²

Asukasluku: Noin 10 miljoonaa

Presidentti: Isaac Herzog

Virallinen kieli: Heprea

Jos olet kiinnostunut Israelista, voit vieraila myös YouTube-Kanavallani Reijo Moilanen. Sieltä löytyy muun muassa dokumentti matkastani Israeliin ja paljon

Reijo Moilanen

@reijomoilanen7734 · 7 tilaajaa · 23 videota

Lisätietoja tästä kanavasta ...[lisää](#)

Tilaa

muuta.

Kiitokset

Kiitos Jukka Paarma, joka oli oppaana ensimmäisellä matkallani Israelissa. Kiitos Maija-Liisa Kasanen, Matti Kasanen, Pertti Kakkonen ja Eeva Toivari.

Kirjailijoista

Reijo Moilanen

Reijo ”Renu” Moilanen syntyi Ruokolahdella vuonna 1950. Hän on tehnyt lukuisia matkoja Israeliin ja esimerkiksi Albaniaan, jossa hän käy myös joka vuosi. Hän on toiminut pappina Lappeenrannan seurakunnassa ja toiminut myös matkanjohtajana lukuisilla matkoilla. Hänellä on kolme lasta ja 7 lastenlasta.

Elia Moilanen 12 v

Elia Moilanen on Reijon lapsenlapsi. Hän pelaa salibandyä ja tykkää lukemisesta ja tarinoiden kirjoittamisesta.

Aarne Voutilainen 9 v

Aarne on myös Reijon lapsenlapsi. Hän pelaa jääpalloa ja salibandyä.

Eene Voutilainen 11 v

Eene on myös Reijon lapsenlapsi. Hän tanssii ja pelaa jääpalloa.

Minttu Moilanen 11 v

Minttu on myös Reijon lapsenlapsi. Hän tanssii ja voimistelee.

Lilja Moilanen 9 v

Lilja on myös Reijon lapsenlapsi. Hän voimistelee ja on hyvin vahva käsistään.

Lähteet

Kuvat: Reijo Moilanen, Matti Kasanen, Pertti Kakkonen ja Eeva Toivari.

Teksti: Elia Moilanen, Reijo Moilanen Aarne Voutilainen ja Maija-Liisa Kasanen

Ideointi: Elia Moilanen, Aarne Voutilainen, Eene Voutilainen

Mukana tekemässä: Minttu Moilanen, Lilja Moilanen

Kiitos kaikille

lukeneille!

